

“Er is veel gebed nodig voor wereldleiders om gewapend geweld te voorkomen.”

Ria Borkent, dichteres

Gebed geeft ritme en vormgeving aan de dag

Spreid je vleugels,
hef je handen en
word gedragen

Gebed

WegWijs

biibel
studie
bond
lezenlerenleven

mei juni 2015 | jaargang 69, nr. 3

4 Een veelkleurig antwoord aan God | Geertje Groenveld
Bijbelstudie Wat kan het lastig zijn om woorden te vinden voor onze gebeden. Gelukkig worden ze ons aangereikt in het boek van de Psalmen, zodat we in allerlei situaties bij God terecht kunnen.

8 Tijd voor gebed | Geertje Groenveld
Uitwerking Bidden is iets anders dan een verlanglijstje inleveren en variatie in ons gebed moet voorkomen dat het een sleur wordt. Misschien helpt het als je gebruik maakt van hulpmiddelen of dat je aansluit bij een gebedsgroep.

12 Dichter op het nieuws | Frits Tromp
Interview Dichteres Ria Borkent schreef in mei 2013 het gedicht 'Bidden', als *Dichter op het Nieuws*. Het gedicht is geschreven naar aanleiding van een nieuwsfoto waarop een biddend meisje is te zien. Frits Tromp praat er met haar over door.

16 Bededagen | Joke Heijs
Het verleden actueel Vasten en bid- en dankdagen hebben een lange geschiedenis. In de loop van de eeuwen werd in geval van (kerkelijke) problemen, pest, oorlog of hongersnood opgeroepen tot algemeen vasten en buitengewone gebeden. Hoe gaan we hier tegenwoordig mee om?

Verder

Psalm 131	11
Truus Onze rust	15
Verbeelding verwoord Lees je bijbel	18
Leerhuis Ministry – gebed	20
Al wat ademt Als een arend	21
Boeken	22
Nieuwe bijbelstudieuitgave Ester	24
En zó voort Gered door gebed	25
Op de klank af Gebed zonder einde	26
In het volgende nummer	27

*'Wees over niets bezorgd,
 maar vraag God wat u nodig hebt
 en dank hem in al uw gebeden.'*

Filippenzen 4:6

Het gebed

Volgens het woordenboek is bidden “persoonlijk of in groepsverband eerbiedig spreken met God om iets te vragen, om te danken en/of te loven”. Het is meer dan mediteren of een gesprek met jezelf. De gelovige weet dat God het gebed wenst en er ook naar luistert. Dat maakt het gebed tot een fundamenteel onderdeel van het geloofsleven.

In de Bijbel staan heel veel uitingen van gebed. Dat begint al in Genesis 4: 26: “Toen begon men de Naam van de HEER aan te roepen.” De *naam* van de HEER kennen, dat is het fundament onder het ware gebed. Het boek van de Psalmen is feitelijk het gebedenboek van het Oude Testament, in dit boek vinden we alle soorten van het gebed: de lofprijzing, om Gods grote daden, de vraag, vrijwel altijd om bescherming tegen de vijand, de dank voor de verhoring en uitredding uit de nood, en altijd het prijzen van Gods trouw en hulp voor allen die redding van Hem verwachten. Ook in het Nieuwe Testament lezen we herhaaldelijk over het gebed. De Here Jezus trok zich vaak terug om te bidden tot zijn Vader. Hij leert zijn discipelen het “Onze Vader”. Paulus begint zijn brieven vaak met een lofprijzing aan God. Hij roept op tot voortdurend gebed.

Altijd is het bidden in de Bijbel een heel natuurlijk en vanzelfsprekend iets. Niemand stelt er vragen over. Niemand doet er moeilijk over. Waarom, vraag ik mij af, vinden wij het dan vaak zo moeilijk? Waarom worden er bij ons boeken, cursussen en avonden aan gewijd? Waarom vind ik het zelf vaak zo lastig om wéér voor te gaan. Waarom hoor ik bij ons aan tafel: “nee hoor, nu is het jouw beurt, ik was gisteren”. Wat gaat hier fout?

Ik spreek voor mijzelf, maar misschien herkent u het wel. Bidden is niet altijd gemakkelijk en vanzelfsprekend. Maar een leven mét de HEER betekent ook leven met een open communicatie tussen Hem en ons. Hij spreekt tot ons in zijn Woord. Hij luistert naar ons gebed. Luisteren en spreken wij ook tot Hem?

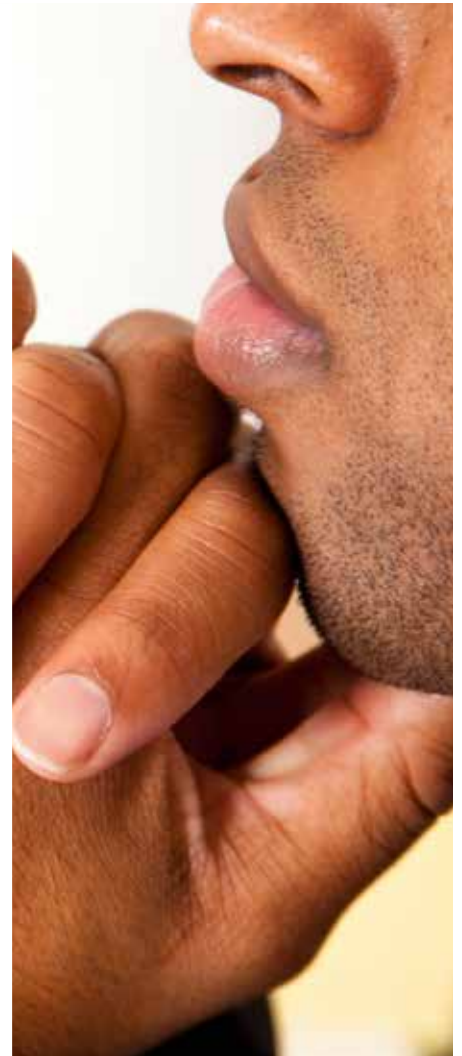
Deze *Wegwijs* wil hieraan een positieve bijdrage leveren.

Katrien Janssens-Salomons, voorzitter Bijbelstudiebond

*Een open
communicatie
tussen Hem
en ons*

Een veelkleurig antwoord aan God

Ons gebedsleven lijdt soms aan eentonigheid en sleur, aan gebrek aan diepte of persoonlijke omgang. Wanneer we in het bijbelboek Psalmen lezen, vinden we een grote variatie aan onderwerpen, beelden en manieren van zeggen.

Eén van de thema's die regelmatig terugkomen in de psalmen is het verlangen naar God, om bij Hem te zijn in de tempel of in Jeruzalem. Je komt dit bijvoorbeeld tegen in Psalm 84:

'Hoe lieflijk is uw woning, HEER van de hemelse machten. Van verlangen smacht mijn ziel naar de voorhoven van de HEER. Mijn hart en mijn lijf roepen om de levende God.' (vs 2-3).

In de Psalmen is er ook een aparte groep, de pelgrimslieiders, Psalm 120-134. Deze psalmen werden gezongen wanneer mensen op weg waren naar Jeruzalem voor de feestdagen. Samen

zijn de pelgrims op weg naar Jeruzalem en onderweg zingen ze over hun verlangen naar Jeruzalem (Ps. 122). Gaandeweg komt er van alles aan de orde: de moeilijke situatie van de pelgrim (Ps. 120), dat Gods zegen nodig is, omdat zonder die zegen al het werken tevergeefs is (Ps. 127), Psalm 133: hoe goed het is als er onderling liefde is. Dit verlangen werkt aanstekelijk.

Bijna een derde deel van de psalmen kan een klaagpsalm genoemd worden

De manier waarop het verlangen verwoord wordt, geeft verschillende mogelijkheden om dit verlangen naar God kenbaar te maken.

Gods grootheid

God prijzen is vertellen wie Hij is, zeggen hoe geweldig Hij is, waarom je hem bewondert en vereert, zijn eigenschappen noemen. Gods naam groot maken is zeggen dat je hem de eer geeft die hem toekomt.

In de psalmen kom je allerlei lofprijzingen tegen. Sommigen gaan over wie God is, anderen over wat Hij gedaan heeft. Bekend zijn bijvoorbeeld Psalm 8 en de psalmen 19 en 104 over zijn werk in de schepping en de voorzienigheid. Als je deze psalmen leest, wordt je vanzelf enthousiast over wie God is. Psalm 146-150 is een groepje psalmen dat met hooggestemde lofliederen het psalmenboek afsluit.

Psalm 111 gaat in het Hebreeuws het hele alfabet langs om God te prijzen. Toch is de psalm niet lang of langdradig. Je ziet er allerlei thema's waar je

De Psalmen zijn vaak verrassende gebeden die we zelf mogen leren bidden of die kunnen helpen om ons gebed te verrijken. Het bijbelboek bestaat uit 150 liederen, die zijn ingedeeld in vijf boeken (1-41; 42-72; 73-89, 90-106; 107-150). Elk deel wordt afgesloten met een lofprijzing en amen. Het aantal boeken verwijst naar de vijf boeken in de Thora, de eerste vijf boeken van de Bijbel. De Psalmen vormen zo een antwoord op wat God zegt. Zo is ons bidden ook antwoord geven.

God voor kunt prijzen: de dingen die Hij heeft gedaan, verlossing, zijn heiligheid en ontzagwekkendheid. Maak dat voor jezelf eens concreet: hoe heb jij dat in je leven ervaren. Wanneer was je onder de indruk van Gods grootheid? Wanneer heb je gezien dat God in zijn wijsheid de dingen anders maar toch beter had geregeld dan je zelf had bedacht? Prijs God daarvoor.

Verlangen

'Niet klagen, maar dragen' is een bekend gezegde. Je beste beentje voorzetten en niet in geklaag blijven hangen. Hierdoor kun je het idee krijgen dat je bij God altijd je beste beentje moet voorzetten. Dan is het verrassend om te zien dat bijna een derde deel van de psalmen een klaagpsalm genoemd kan worden!

De redenen voor klagen zijn heel verschillend: ziekte, vervolging, vijanden. Een enkele keer is het duidelijk wat de aanleiding vormt, vaak blijft de precieze reden onduidelijk. Doordat de omstandigheden van de psalmen wat 'vaag' blijven, zijn ze geschikt om in een andere situatie weer te kunnen bidden.

Een bekend klaaglied is Psalm 42-43 waarin de dichter smacht naar God (Als een hert in dorre streken). In deze twee

bij elkaar horende psalmen heeft hij last van een aantal zaken in zijn relatie met God: onrust en verdriet (Ps. 42:6 en 12), de waarom-vraag (Ps. 42:10), het gevoel dat God hem vergeten heeft (Ps. 42:10). Tegelijkertijd spreekt er ook een verlangen naar God uit. Daardoor kan de dichter het toch niet laten om te bidden: hij verlangt naar God (Ps. 42:2 en 3), hij heeft weemoed naar goede tijden in zijn gebedsleven (Ps. 42:5), liederen die hij geleerd heeft en die in de nacht boven komen (Ps. 42:9). In het refrein roept hij zichzelf op om zijn hoop op God gevestigd te houden en spreekt hij het vertrouwen uit dat hij eens God weer zal loven, 'mijn God die mij ziet en redt'. (Ps. 42:6, 12, 43:5).

Eerlijk zijn

In sommige van de klaagpsalmen zit er een positieve wending aan het eind van de nood naar een positieve houding die spreekt van vertrouwen en (geloofs-)moed. Dit zien we bijvoorbeeld in Psalm 13, een psalm die verzucht 'Hoe lang nog, Heer?' Toch eindigt de psalm onverwacht hoopvol: 'Ik vertrouw op uw liefde: mijn hart zal juichen omdat u redding brengt, ik zal zingen voor de HEER, hij heeft mij geholpen.' Sommige psalmen hebben ook een meer open einde: aan het eind van de psalm

Poëzie

Psalmen zijn geschreven in poëzie-vorm. In het Nederlands gaat het vaak met rijm en alliteraties. In het Hebreeuws zie je dat de gedachte wordt herhaald. Dat heet parallelisme. Bijvoorbeeld Psalm 84; a. zelfs de mus vindt een huis en b. de zwaluw een nest waarin ze haar jongen neerlegt. Hier wordt het beeld van een vogel gebruikt die een plek vindt in de tempel, eerst met de mus die een huis vindt en daarna met de zwaluw die een nest vindt. De herhaling is dus niet hetzelfde, maar net iets anders. Soms wordt er net een ander gezichtspunt gegeven. Daardoor moet je er even over nadenken: hoe zit het nu? Of er wordt een tegenstelling gebruikt, bijvoorbeeld in Psalm 1:6 'De HEER beschermt de weg van de rechtvaardigen, de weg van de wettelozen loopt dood.'

Verder maakt Hebreeuwse poëzie veel gebruik van beelden, metaforen en vergelijkingen.

is de situatie nog niet opgelost en blijft de klacht of bede staan (bijvoorbeeld Ps. 39).

Het idee krijgen dat je bij God ook altijd je beste beentje moet voorzetten

Deze klaagpsalmen leren ons eerlijk te zijn voor God. Je hoeft je niet mooier of opgewekter voor te doen dan je bent. De psalmdichters laten zien dat je alles aan God mag voorleggen: al je vragen, nood, pijn, ellende, twijfel, angst en klachten. Juist door hier eerlijk in te zijn kun je een echte relatie met God opbouwen en is echt contact mogelijk. En zo kun je ook eerlijk zijn in je vreugde, hoop, geloof en geluk.

Beloofd

In de psalmen onderstrepen de dichters hun vragen regelmatig met een beroep op wat God zelf heeft beloofd. In Psalm 80 wordt gevraagd of God het lot van Israël weer ten goede wil keren. Er is

erkenning van de eigen (gezamenlijke) schuld. Maar daarnaast ook een beroep of God zich om Israël wil bekommeren: 'deze wijnstok, de stek die uw hand heeft geplant, het kind dat u zelf hebt grootgebracht'. (vs. 15 en 16). Psalm 74 is een klaagzang waarin geklaagd wordt over de ondergang van de tempel. De dichter spreekt zijn vertrouwen in God uit en vraagt God om zijn verbond met het volk na te komen (Ps. 74:20). Zo mogen wij in onze gebeden situaties bij God brengen en met vrijmoedigheid een beroep doen op wat God heeft beloofd.

Spiegel

Wanneer je de Psalmen leest leer je God beter kennen. De psalmen leren ons om God centraal te zetten in ons gebed en in ons hele leven. In het bijbelboek Psalmen worden allerlei situaties en emoties beschreven en naar God toe gebeden. Er wordt soms meer gebeden of anders gebeden dan wij gewend zijn. De Psalmen houden je een spiegel voor: hoe spreek je God aan? Hoe reageer jij in jouw omstandigheden? Hoe zet jij God centraal in je leven?

Drs. G. Groenveld, studeerde Theologie, woont en werkt in Kampen als ZZP-er, Centrum Voor Leren en Ontwikkeling

Literatuur

Verder lezen over psalm en gebed: Niels de Jong, *Psalmen beter begrijpen en groeien in gebed*, Boekencentrum, Zoetermeer, 2011
Eugene Peterson, *Antwoord aan God*, Johannes Multimedia, Gorinchem, 1999
Bill Hybels, *Te druk om niet te bidden*, Gideon, Hoornaar, 1991.
Jeanne Payne, *Luisterend bidden*, Voorhoeve, Kampen, 1998.
Philip Yancey, *Bidden*, Van Wijnen, Franeker, 2007.
<http://www.tijdmetjezus.nl/overdenkingen/biddenmetdepsalmen.html>

Samenvatting

Wat kan het lastig zijn om woorden te vinden die uitgaan boven het opsommen van onze wensen en het verwijt van onze ellende! Gelukkig hebben we een heel bijbelboek vol met woorden voor ons verlangen, voor lofprijzing en dankzegging, zelfs met klaagliederen, want ook die mogen. Ze worden ons aangereikt in 150 Psalmen, oude woorden, zo gecomponeerd dat ze ook nu nog springlevend zijn.

HOOFD

- Wat vind je van een verplichte vrije dag voor bid- en dankdag?
- Is jou gebed noodzakelijk voor de komst van Gods koninkrijk?
- Is er gebed zonder de werking van de heilige Geest ook mogelijk? Of is het dan niet meer dan een religieus ritueel? Zie ook 1 Korintiërs 12:3.
- Denk jij bij het bidden ook na over eventueel misbruik van Gods naam? Noem eens voorbeelden van verkeerd gebruik.
- Lees Jeremia 29:12, 33:3, Marcus 11:24, Filippenzen 4:6-7, 1 Johannes 5:14. Wat hebben deze teksten gemeen?

HART

- Onze strijd is gericht tegen de machthebbers van de duisternis en de kwade geesten in de hemelsferen (Ef. 6:12). En ons gebed is gericht op...
- Lees Filippenzen 4:6. Wat vind jij van deze volgorde; eerst bidden daarna danken?
- In Kolossenzen 4:2 worden we aangespoord tot het blijven bidden en waakzaam te blijven. Heb jij deze aansporing nodig en is het een moeilijke opgave?
- Maak je wel eens gebruik van een webpagina waar je voorbede voor jezelf kunt aanvragen/voorbede kunt doen voor anderen, zoals samenbidden.net? Zou dit Paulus tot tevredenheid kunnen stemmen (Rom. 15:30,31)?

HANDEN

- Reserveer je speciaal tijd om te bidden? Wat zijn dan je gebedspunten? Waarom zou je die wel of niet willen delen met je geloofsgenoten?
- Lees Daniel 6:11. Daniel bad alleen, niet met zijn vrienden. Zet dit af tegen de gebedsgroepen die er tegenwoordig zijn. Was Daniel niet progressief genoeg? Lees ook een Matteüs 6:5,6.
- Duim: danken. Wijsvinger: bidden voor de wereld. Middelvinger: bidden voor jezelf. Ringvinger: reinigen; om vergeving vragen. Pink: God prijzen. Gebruik je deze handleiding weleens bij het bidden?
- Is bidden een vaardigheid die je jezelf moet aanleren?
- Romeinen 12:2 geeft aan dat wij ons denken moeten veranderen en als nieuwe mensen moeten gaan leven. Hoe helpt jouw gebed daarbij en kun je daar voorbeelden van geven?
- Benoem eens verschillende gebedshoudingen. Waar gaat jou voorkeur naar uit. (Jodendom, klagmuur. Islam, gebedsmat. Christendom, handen gevouwen/geheven).
- Lees Jakobus 5:14. Zou jij gehoor geven aan deze oproep en is het gebed van de zieke, jijzelf, niet voldoende? Wat zegt dit over de verantwoordelijkheid van de oudsten en van die van jou?

STELLINGEN

- Bidden: nee heb je, ja kun je krijgen!
- De dialoog in ons gebed is verworden tot een monoloog.
- God vervult niet al onze wensen maar wel al zijn beloften! (Dietrich Bonhoefer)
- God antwoordt gelijk, maar Satan vertraagt de verhooring soms. (Dan. 10:10-14)

OPDRACHT

- Neem een psalm als voorbeeld voor je gebed. Leg uit waarom jij daardoor aangesproken wordt.

Tijd voor gebed

Gebed is belangrijk en onmisbaar in je leven als christen. Toch is het soms lastig om een levend gebedsleven te hebben en te houden. Het is vaak moeilijk om voldoende tijd vrij te maken als je het druk hebt. Of om de discipline op te brengen om trouw te zijn in gebed. Een andere belemmering kan zijn dat je merkt dat je elke keer hetzelfde bidt en je in de sleur zit.

Misschien vind je het moeilijk om naar God toe te gaan, omdat je niet de goede woorden vindt of omdat je niet weet wat je zult bidden. In dit artikel vind je een aantal handreikingen om na te denken over je eigen persoonlijke stille tijd.

Kracht

Van Jezus lezen we dat Hij zich geregeld terugtrok om te bidden (Lucas 5:16; 6:12; 9:18; 9:28, 11:1). Steeds zoeken de mensen hem op en komen ze achter hem aan, om naar hem te luisteren en om hun zieken te laten genezen. Toch trekt Hij zich terug op een eenzame plaats, om daar tijd door te brengen met zijn Vader. Dáár haalt Hij zijn kracht vandaan om Gods wil te

doen. Juist als Hij het druk had, én juist als Hij belangrijke beslissingen moest nemen of Hij vlak voor grote gebeurtenissen stond, trok Hij zich terug om te bidden.

Moment en plek

Tijd hebben en tijd maken is vaak een zaak van prioriteiten. Daarom is het de moeite waard om er eens voor te gaan zitten en te kijken wat je mogelijkheden zijn. Hoe ziet je dag eruit, hoe ziet je weekschema eruit? Wat zijn voor jou de geschikte momenten om je terug te trekken op een rustige plek, waar je ongestoord stille tijd kunt houden? Misschien 's morgens als je net de kinderen naar school hebt gebracht. Of 's avonds als de rust in huis is terug-

gekeerd. 's Ochtends vroeg voor de dag begint en je de bemoediging of aansporing uit de stille tijd mee kan nemen voor de hele dag. Misschien moet je activiteiten schrappen of je dag anders indelen.

Jammer dat zo iets niet altijd vanzelfsprekend is

Wat is een geschikte plek? Kun je thuis ergens ongestoord zitten zodat je niet afgeleid wordt door alles wat er nog moet gebeuren. Wat kun je doen om zo'n plek creëren? Lees je thuis een stukje uit de bijbel en ga je dan een wandeling maken of een fietstocht waarin je één en ander overdenkt en met God doorspreekt?

Met een vast moment en een vaste plek creëer je een gewoonte die het makkelijker maakt om dit moment niet te vergeten en het gedisciplineerd vol te houden. Bid hierbij ook om Gods raad en wijsheid om je momenten te binnen te brengen of om je er alert op te ma-

Hulpmiddelen

Bij het gebed kun je gebruik maken van hulpmiddelen. Je kunt in de persoonlijke stille tijd een *gebedsschrift* gebruiken, waarin je bijvoorbeeld dank- en bidpunten opschrijft. Als je dat af en toe terugleest, zie je welke gebeden zijn verhoord of welke je al langere tijd bidt.

ken dat het een geschikt moment is om te bidden en te lezen.

Gevarieerd bidden

Sleur is een belemmering voor gebed. Op de automatische piloot het Onze Vader bidden of steeds weer op dezelfde riedels terugkomen is een bekend fenomeen. Een manier om hierin te variëren, is door in je gebed elementen mee te nemen vanuit wat je gelezen hebt (als in het hoofdartikel). Bij het lezen spreekt God al tegen je. Het kan helpen om bij het lezen van een stuk

tekst jezelf ook vragen te stellen die je helpen te zien wat je kunt meenemen in je gebed. Wat zegt God hier tegen mij? Wat moet ik een plek geven in mijn biddende omgang met Hem? Je zult zien, dat als je hier werk van maakt, je snel meer dan genoeg zult hebben om aan God voor te leggen.

Gebruik het Onze Vader bewust

Voorbeelden

Gebruik bijvoorbeeld een vast stramien als lofprijzing, bidden, schuldbelijdenis of gebruik het Onze Vader. Bewust bij de verschillende beden stilstaan: waar gaat het hier eigenlijk om? Eventueel kun je daar de catechismus bijpakken. Wanneer je om je heen kijkt, zie je eindeloze mogelijkheden om voorbede te doen: voor familie, kennissen, de plaatselijke gemeente, vervolgte christenen, epidemieën, oorlogen, rampen. Een mogelijkheid om hierdoor niet overspoeld te raken, maar toch

voor verschillende dingen te kunnen bidden is het maken van een eigen *gebedsrooster*, waarbij je op vaste dagen voor vaste onderwerpen bidt. Bijvoorbeeld op vrijdag voor vervolgde christenen.

Wat moet ik een plek geven in mijn biddende omgang met Hem

Samen bidden

Een manier om bij moeilijke thema's in je leven te volharden in gebed, kan zijn het samen bidden, bijvoorbeeld in een gebedsgroep. Zelf zit ik in een gebedsgroepje met vijf jonge vrouwen die eens in de twee weken bij elkaar komen. We maken een rondje over hoe het gaat en wat er speelt. Vervolgens lezen we een stukje uit de bijbel en zingen we een lied. Daarna nemen we de tijd om te bidden, om de beurt, waarbij we elkaar aan God opdragen. Het mooie is dat je elkaar alert kan maken op gebeden die verhoord zijn en op dingen die God in je leven doet. Om zo met elkaar te gaan bidden hoef je elkaar niet eens goed te kennen – dat gebeurt snel genoeg. Belangrijk is wel dat je afsprekt dat wat hier verteld wordt, niet buiten deze kring komt. Jammer dat zoiets niet altijd vanzelfsprekend is.

Stille tijd: tijd vinden voor jou en God

Hoewel we goed weten hoe belangrijk gebed is, valt het ons toch vaak moeilijk om een goed moment te vinden. Als je druk bent met je gezin, met je baan, met allerlei activiteiten, dan valt het nog niet mee om tijd vrij te maken.

Luisteren naar God

We lopen in ons bidden het risico dat het gebed eenrichtingsverkeer wordt waarbij wij onze boodschap bij God droppen en weer verder gaan of verzanden in onze persoonlijke verlanglijstjes. Daarom is het belangrijk om bij het gebed tijd te nemen om te luisteren. Dat begint al bij het bijbellezen: wat heeft God me hier te zeggen. Maar ook na ons antwoord in het gebed. Een tijdje stil zijn om te luisteren of God ons iets te binnen brengt, bijvoorbeeld door een bijbeltekst die je te binnen schiet of doordat je een idee krijgt. Ook als je niet direct een antwoord krijgt, is deze stilte een oefening in luisteren, wachten op wat God zegt.

Tot slot

Bij alle strijd die we soms kunnen ervaren als we het moeilijk vinden om te volharden in gebed, is het goed om te bedenken dat God weet wat in ons hart leeft: “De Geest helpt ons in onze zwakheid; wij weten immers niet wat we in ons gebed tegen God moeten zeggen, maar de Geest zelf pleit voor ons met woordloze zuchten. God, die ons doorgrondt, weet wat de Geest wil zeggen. Hij weet dat de Geest volgens zijn wil pleit voor allen die hem toebehoren.” (Rom. 8:26-27)

Drs. G. Groenveld, studeerde Theologie, woont en werkt in Kampen als ZZP-er, Centrum Voor Leren en Ontwikkeling

Samenvatting

De dingen die je bezighouden met God bespreken; het klinkt zo eenvoudig, maar het kan best lastig zijn. Want hoe moet je bidden, danken en lofprijzen? Waar, wanneer en met welke woorden? Bidden is ook iets anders dan een verlanglijstje inleveren, en variatie in het gebed moet voorkomen dat het een sleur wordt. Maak eens gebruik van hulpmiddelen als een gebedsschrift of -rooster of sluit je aan bij een gebedsgroep. Het kan je gebedsleven ten goede komen.

HEER, niet trots is mijn hart,
niet hoogmoedig mijn blik,
ik zoek niet wat te groot is
voor mij en te hoog gegrepen.

Nee, ik ben stil geworden,
ik heb mijn ziel tot rust gebracht.
Als een kind op de arm van zijn moeder,
als een kind is mijn ziel in mij.

Israel, hoop op de HEER,
van nu tot in eeuwigheid.

*Een pelgrimslied
van David, Psalm 131*

Dichter op het Nieuws

Ria Borkent is een van de zeven Dichters op het Nieuws van het Nederlands Dagblad. Haar opdracht is om tijdens haar dienst een maand lang elke week een gedicht te schrijven naar aanleiding van een nieuwsfoto. “Ik zag de foto van dit biddende meisje, en maakte dit gedicht.”

Ria Borkent (1950) is dichteres. Samen met haar man Jan woont ze in haar geboorteplaats Apeldoorn. In 2011 verscheen haar vertaling van de Matthäus Passion. Ook is zij *Dichter op het Nieuws*. Dit is een poëzierubriek in het Nederlands Dagblad, waarbij zeven dichters om de beurt vier opeenvolgende weken een gedicht aanleveren bij een nieuwsfoto. Het gedicht is een 'commentaar' op het nieuws uit de voorafgaande week.

Foto: Carel Schutte

Bidden is volgens de dichteres niet alleen loven en klagen, bidden omvat veel meer. “In gebed heb je contact met God, het is je verstandhouding met Hem, het gesprek zoeken, de relatie met Hem goed maken, Hem herinneren aan zijn beloften.” In haar gebeden bidt Borkent vaak het Onze Vader, en verwerkt ze drie beden in haar eigen gebed: de beden van 'Uw koninkrijk kome', 'Laat uw

naam geëerd worden' en 'Laat uw wil gedaan worden'. Ze brengt zaken uit de krant voor Gods troon. Daarbij bidt Ria Borkent ook voor vervolgte christenen, die onder erbarmelijke omstandigheden leven. Als voorbeeld noemt ze de Amerikaan Kenneth Bae, die in haar gedicht wordt genoemd. “Ik vraag God om hulp voor deze mensen. Ik bid dan of er alsjeblieft één mens op dit gebed mag worden

vrijgelaten en teruggegeven aan zijn kerk en familie – wie het dan ook maar mag zijn.”

Gebeden kunnen zeker gedichten zijn, vindt Borkent. Ze wijst op de psalmen, die naast poëzie ook gebeden zijn en 'Het boek der gebeden' is. “Jezus zal zich in de gebeden hebben herkend, misschien dacht Hij bij het opgroeien vaak: 'Deze psalm gaat over mij'.”

Dichteres Ria Borkent schreef in mei 2013 het gedicht 'Bidden', als Dichter op het Nieuws. Het gedicht is geschreven naar aanleiding van een nieuwsfoto van de voorafgaande week, waarop een biddend meisje is te zien. "Het gedicht zou haar gebed kunnen zijn. Misschien is het ook het gebed van de lezer. Of mijn gebed."

Discipline

Borkent zet het gebed in een breder perspectief. "Jezus geeft bij de tempelreiniging aan dat zijn huis een huis van gebed is. Gebed is van groot belang. Bidden is ook een offer, en is daarom met veel zorg omgeven."

Ook kerkgang is volgens de (64-jarige) dichteres een belangrijke zaak. "Het is een publieke taak, je doet wat voor

Bidden in de moedertaal van je ziel

de samenleving, zeker als je voorbede doet. Er is veel gebed nodig voor wereldleiders om gewapend geweld te voorkomen." De grote waarde van bidden is dat eenvoudige dingen als boodschappen doen een plek kunnen krijgen in het gebed, zegt Borkent. "Het is een zegen om je boodschappen te kunnen doen. Kijk maar naar de dakloze die zijn krant bij de deur van de supermarkt verkoopt: hij kan niet even inkopen doen. Kinderen kunnen ons hierin een voorbeeld zijn, omdat zij bidden vanuit dankbaarheid. Het is niet vanzelfsprekend om kleding, schoenen of eten te kopen. Als de dingen je

Bidden

Bidden voor bloedstad Damascus
Waar moeders tussen doden rondtasten

Voor Sri Lanka, Oeganda, meisjesnamen
Waar kinderen wapens moeten dragen

Bidden voor dwangland Noord-Korea
Voor vaders als Kenneth Bae: 15 jaar werkkamp

Bidden in de moedertaal van je ziel
Om de zweepslag van een regime

Voor Bangladesh met zijn vingerhoedsloon
Waar naaisters werden bedolven

Bidden voor sjeiks in engelengewaad
Die koptische christenen helpen

Voor voedselbrengers, vredesduiven,
Woordverbreiders, gewetensvrijheidstrijders

Je hoofd buigen en fluisteren met de Geest

© Ria Borkent / ND

ontvallen, weet je hoe belangrijk ze zijn.”

Op gezette tijden bidden vraagt discipline, maar is volgens de dichteres wel waardevol. “Discipline is een positief geladen woord, net als kerkgang, omdat het diepgang geeft. Discipline zorgt ervoor dat je het gebed niet laat versloffen. Tegelijk geeft het een ritme en vormgeving aan de dag.”

Offeren

Momenteel is Borkent bezig met een aantal verhalen over Job voor een literaire kinderbijbel. Ze wijst op het feit dat in Jobs lot een keer komt, nadat hij voor zijn vrienden heeft gebeden – niet na een schuldbelijdenis. “Jobs vrienden spraken óver God, terwijl Job zelf ook mét God sprak. Zijn gebed past in het beeld van een

rechtvaardige, een priester. In het begin van de geschiedenis van Job lezen we bijvoorbeeld dat hij offerde voor zijn kinderen.”

Als de dingen je ontvallen weet je hoe belangrijk ze zijn

De link tussen offeren en bidden heeft Borkent al gelegd, maar volgens haar is er nog een grotere link tussen de offerdienst en het gebed. “Jezus bracht het grootste offer, toen Hij tijdens het middaggebed zijn leven gaf.”

Dichten

'Bidden' is een gedicht dat in opdracht werd geschreven, vanuit Borkents

functie als *Dichter op het Nieuws*. “Van tevoren heb je geen idee waar je over zult dichten,” vertelt ze. “Het enige dat je weet is dat je een gedicht maakt bij een nieuwsfoto uit de krant. Natuurlijk, een gedicht is daarnaast afhankelijk van wie je bent en wat er in je omgaat.” Dichten is werken, bindt Borkent me op het hart. “Het begint ermee dat ik mijmer over een onderwerp. Ik loop rond of ga naar buiten met de hond. Soms hoor ik een geluid of zie ik een beeld, dat aansluit bij de foto. Op basis daarvan ga ik verder. Soms heb ik een eerste regel waar ik mee aan de slag ga, maar die eerste regel kan soms daarna wel verdwijnen. Dichten is een vorm zoeken voor iets dat op papier komt.”

WEET-JE

Vind je bidden moeilijk?

Betrek je God bij alles in je leven?

Hoe weet je of je goed bidt?

Wil je met je hele wijk of gemeente verder studeren op het gebed? Maak dan gebruik van de gemeenteschets “Gevouwen handen”. In drie Bijbelstudies, voor elke leeftijdsgroep één (12-16 jaar, 16+ en volwassenen) gaat de schets in op het gebed van Jacob, Mozes, Elia, Salomo en Daniël. In welke tijd leefden zij, onder welke omstandigheden riepen ze tot God en hoe verhoorde Hij hun gebeden? Ga samen na wat je van hen kunt leren voor je eigen gebedspraktijk.

Download de schets op

www.steunpuntbijbelstudie.nl

Als je een *Weet-je* voor ons hebt dat ook voor anderen belangrijk kan zijn, stuur het dan naar redactie@bijbelstudiebond.nl.

Onze rust

Onze buurvrouw heeft een Boeddhabeeldje gekregen, vertelt ze me. Zo kan ze tot rust komen. Dat komt goed uit, want ze is een stuiterbal. Ze kreeg het beeldje, nadat ze even had aangedrongen, van haar echtgenoot. Je mag namelijk nooit zelf zo'n beeld kopen. Nee, want anders helpt het niet.

‘Wat niet?’ vraag ik nieuwsgierig. Ja, dat weet ze niet precies. Maar ze weet wel, dat de magie pas werkt als het beeld een geschenk is. Wat een briljante verkooptruc. Onze buurman is als was in haar handen. Hij doet alles voor een rustig huis. Zodoende staat er dus een dikbuikig mannetjesbeeld op het dressoir ‘het’ te doen.

De buurvrouw zit nu dagelijks op het vloerkleed verplicht rustig te worden met haar yogaoefeningen. Want ze wil zen worden. Ze heeft een yogales gevolgd en geleerd dat het belangrijk is om je eigen stilte in je hart mee te nemen. De yogajuf heeft haar gezegd, dat ze elke dag twintig minuten moet mediteren. Tenzij ze het druk heeft. Dan moet ze een uur. Arme stuiterende buurvrouw. De opdracht doet me trouwens sterk denken aan een regel van Luther over bidden.

Ik vertel haar dat wij ook zoiets hebben om tot rust te komen. We bidden en

gaan naar de kerk. Maar nee, dat is niks voor haar. Bidden is vaag. Je hebt immers geen idee waar al je woorden blijven. Dat laatste vind ik nogal vreemd. Ze gebruikt internet, televisie, radio en mobiele telefoon. Waar blijven al die woorden en beelden dan? Ergens in de lucht zweven onzichtbare gesprekken. Zou een gebed naar de hemel dan zo ongeloofwaardig zijn?

Ze zegt ongeduldig, terwijl ze wegloupt: ‘Naar de kerk gaan is niks voor mij. Dan moet ik doen wat de dominee zegt.’ Dat is nog eens heerlijk simpel taalgebruik. Natuurlijk. De schilder schildert, de kapper kapt en de dominee domineert. Dat is logisch, hè.

Mijn buurvrouw zoekt rust bij haar gekregen levenloze beeldje. Lang geleden blies de eeuwig levende God zijn levensadem als geschenk in de eerste mens. Door Gods adem werd de mens een levend wezen. Bidden is ademen, heb ik ergens gelezen.

Truus van der Laan-Barnhard uit Veenendaal is huisvrouw en moeder van vier volwassen kinderen en oma van zes kleinkinderen. Ze schrijft al zo'n 45 jaar als liefhebberij.

*In de lucht zweven
onzichtbare gesprekken*

Bededagen

Het was niet een van de meest bediscussieerde besluiten van de synode van Ede vorig jaar: het opheffen van de vasten, bid- en dankdagen. In de Dordtse Kerkorde stond tot nu toe: 'In tijden van oorlog en algemene rampen en andere grote moeiten... zal een bededag worden uitgeschreven door de classis die daarvoor door de laatste generale synode is aangewezen'.

Vasten en bid- en dankdagen hebben een lange geschiedenis. Calvijn legde de nadruk op vasten en wees er op, dat de oudtestamentische profeten en de apostelen in geval van moeilijke kerkelijke problemen, pest, oorlog of hongersnood het volk oproepen tot algemeen vasten en buitengewone gebeden. Hij noemt Joël, Nehemia en Paulus' houding naar de gemeente van Korinthe. Timotheus draagt op smeekbeden, voorbeden en dankgebeden uit te spreken voor alle mensen.

Leiden

In de 16e eeuw, de tijd van de Reformatie, toen de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden vocht tegen de Spaanse overheerser werden deze dagen vaak gehouden. Prins Willem van Oranje riep als stadhouder van Holland en Zeeland en leider van de strijd ertoe op. Dat kon gaan om heel Holland en om de nood van het land, maar ook om een poging tot ontzet van een stad. Toen Leiden twee maal langdurig belegerd werd, in 1573 en 1574, riep het

stadsbestuur de inwoners zeker tien keer op tot bid- en vastendagen voor de komende aanval van het prinselijke leger en tot een dankdag voor het voedsel dat de stad binnenkwam. De ellende in de stad was groot en werd nog verergerd door het uitbreken van de pest. Toen de dijken doorgestoken waren en de Spanjaarden uit angst voor het komende water vluchtten gaf dat aanleiding tot een dankdag. Leidens ontzet wordt nog steeds jaarlijks gevierd, maar nu als volksfeest met haring en wittebrood.

Boetvaardigheid

In 1578 werd door de Synode van Dordrecht officieel bepaald dat vastendagen zouden worden gehouden 'door de raad der kerk en bewilliging der overheid'. Door de nationale synode van 1618/19 werd dit bevestigd. De landelijke of provinciale overheden stuurden de kerken een zogenaamde biddagsbrief, waarin ze aangaven waarom de extra dag gehouden moest worden. Die brief werd op de kansel voorgelezen.

Mensen voor hun standpunt trachtten te winnen

Voedsel en het dagelijks werk moest men laten liggen. Men moest bidden, Gods Woord horen, boetvaardigheid tonen en geloof betuigen. Herbergen werden gesloten en openbare feestelijkheden verboden. Wie zich er niet aan hield kreeg straf.

Op een doordeweekse dag konden gemeenten opgeroepen worden tot kerkgang, vasten en gezamenlijk gebed. De classis Midden-Holland mocht dit desgevraagd organiseren. Maar al jaren lang zijn er geen bededagen meer uitgeschreven. De synode oordeelde dat er tegenwoordig andere communicatiemiddelen zijn om tot gebed op te roepen en bovendien dat 'de nieuwe kerkorde niet in een dergelijke aanwijzing voorziet'. Bid- en dankdagen voor arbeid en gewas vallen hierbuiten, die worden op vaste tijden in het jaar gehouden.

Bijbelse boodschap

In de 17e en 18e eeuw verloren de dagen echter het oorspronkelijke karakter. De overheid gaf in de brief jaarlijks een overzicht van de toestand in het land. Bekend is dat in 1672, toen de Republiek door meerdere buurlanden werd aangevallen, er vier biddagen gehouden werden. Een biddag kon ontaarden in politieke propaganda, waarmee de overheid of de predikant mensen voor hun standpunt trachtte te winnen. Ze konden ook voor de vorm gehouden worden. In 1682 schreef dominee Jacobus Koelman een pamflet *De Vruchteloze Biddagen van Nederlandt*. Kort daarvoor had een stormvloed een deel van het Zeeuwse Zuid-Beveland verwoest, met alleen al 22 doden op Goeree-Overflakkee. Hij verwees naar Zefanja 3:1-5 en dergelijke teksten en vond dat de boetedagen tot bekering moesten worden gehouden want dat gebeurde niet echt. Hij zag overal een te grote vrijheid van godsdienst en noemde daarbij ook het St. Nicolaasfeest. Deze dagen dienden alleen maar 'tot tergingh van den Godt van den Hemel, en verhaestingh der verwoestende Oordeelen en Plagen'. Onderzoek van een aantal preken rond

1700 heeft uitgewezen dat daar de bijbelse boodschap toch het belangrijkste bleef.

Utrechtse biddag

In 1795 kwam er een einde aan de Republiek bij het begin van de Franse overheersing. In dat jaar werd de beruchte *Utrechtse biddag* gehouden. De overheidsbrief riep de burgers op om God te loven omdat Hij de Franse krijgsmacht veilig over het bevroren water had geleid. 'Dit is van den Heere geschied en het is wonderlijk in onze oogen.'

Wie zich er niet aan hield kreeg straf

Ook volgelingen van de Afscheiding in 1834 hielden nog vast aan bid- en vasten dagen, vooral in de jaren dat ze zwaar vervolgd werden omdat ze de Hervormde kerk hadden verlaten.

Verdwenen

Biddagen waren een blijk van de nauwe relatie tussen overheid en bevoorrechte kerk in de 16e tot en met de 18e eeuw. Wij kunnen ons niet meer voorstellen dat de overheid zo iets zou doen en we zouden het ook niet willen. Het laatste restant ervan is nu ook uit onze nieuwe kerkorde verdwenen. Zelf kan ik me niet een speciale biddag meer herinneren, u wel?

Joke Heijs heeft geschiedenis gestudeerd en woont in Zwolle

Oude vrouw leest in de Bijbel. Gerard Dou 1632. Bron: Rijksmuseum, Amsterdam

Lees je Bijbel

Dit schilderij – olieverf op paneel – werd lang toegeschreven aan Rembrandt. Men dacht dat hier Rembrandts moeder te zien is die een bijbel leest. Het schilderij is echter gemaakt door de Leidenaar Gerrit Dou (1613-1675), een leerling van Rembrandt. Het is zijn belangrijkste werk en te zien in het Rijksmuseum Amsterdam.

Wat staat er eigenlijk in Lucas 19?

Gerard Dou was schilder in de Hollandse Gouden Eeuw. In de tijd na de Reformatie vonden de protestanten dat iedere gelovige de bijbel zelf moest kunnen lezen. De bijbel werd daarom vertaald in het Nederlands. Eigenlijk bestond er nog geen officiële Nederlandse taal; iedereen sprak het dialect van zijn streek of stad. Voor de vertaling van de bijbel werd gekozen voor het dialect van Amsterdam. De Staten Generaal betaalde het vertalen en drukken van de bijbel, vandaar de naam Statenbijbel. Veel mensen gingen nu de bijbel lezen. Gerard Dou schilderde graag mensen die iets doen, zoals deze oude vrouw lezend in de bijbel. Het doek is zo gedetailleerd geschilderd dat duidelijk te zien is wat de vrouw leest.

De belichting van het kaarslicht voel

je bijna. Alsof er een beetje tocht door de ruimte gaat waardoor de kaars wat flikkert in de achtergrond. Je ziet een vrouw die rijke kleding draagt. Een hoed van bont, een bontkraag, een gouden speld met een steen. Misschien is het koud. Ze heeft een warme jas aan. Ze zit heel rustig. Is ze alleen? Zouden er nog andere mensen in de ruimte aanwezig zijn? Het lijkt er niet op. Eigenlijk best opvallend zo'n onderwerp voor die tijd. Een oude vrouw lezend in de bijbel. Wil Dou ons laten zien dat het protestantisme iets nieuws brengt voor de vrouw? Meer vrijheid en autonomie nu ze zelfstandig de Schrift kan lezen? Kleine ondernemsters, excentrieke marktvrouwen en alleenstaanden worden lid van de kerk. Heiligen bestaan niet meer. Er staat niemand tussen God en de mens in. Genade is voor iedereen. En dat geeft rust.

Gerard Dou leefde van 1613-1675. Hij is geboren in Leiden en blijft daar zijn leven lang wonen. Als leerling van Rembrandt wordt hij best beroemd in zijn tijd. Hij krijgt zelfs een overzichtstentoonstelling met 27 werken van zijn hand in het stadhuis van Leiden. Het publiek kan deze tegen betaling bekijken.

De kijker wordt uitgenodigd om een vorm van "slow" kijken toe te passen bij het werk van Dou. Op die manier zie je steeds meer details.

Het schilderij spreekt mij aan door de verstillings en rust die het uitstraalt. Ik ervaar een soort intieme ruimte tussen de vrouw en het boek dat ze leest. Ik merk dat er een relatie is tussen de vrouw en hetgeen ze leest. Ik proef iets van een geheim. Als toeschouwer word ik nieuwsgierig. Ik raak geïnteresseerd en wil mee lezen. Wat staat er eigenlijk in Lucas 19? Zou het gaan om wat daar geschreven staat of gaat het daar niet om maar om het geheim van de relatie?

Bron: Artway.eu (zoeken onder kunstenaar - Jan Pieter Gootjes)

Ludie Gootjes-Klamer woont in Zwolle en is naast beeldend kunstenaar Master of Education in Arts

Ministry-gebed

Vraag iemand naar de betekenis van profeteren en in negen van de tien gevallen zal het antwoord luiden: de toekomst voorspellen. Niet voor niets spreken we dan ook over weerprofeten. Toch is profeteren veel breder: Profeten spraken niet alleen over de toekomst maar ook over hun eigen tijd en zelfs over het verleden. Zij mogen het licht van God laten schijnen over het verleden, het heden en de toekomst.

Niet alleen in het Oude Testament komen we profeten en profetes-
sen tegen. Net zo goed in het Nieuwe
Testament. Sterker nog: de profeet Joël
heeft aangekondigd dat eens alle gelo-
vigen zouden kunnen profeteren. Hij
doelde daarmee op het Pinksterfeest,
de uitstorting van de heilige Geest op
de hele gemeente. Wat betekent dit in
de praktijk?

Is Jan ook onder de profeten?

Om die vraag goed te kunnen beantwoorden, is het nodig om eerst te kijken naar de plaats en het werk van de Heer Jezus. Wij belijden Hem als de hoogste Profeet en Leraar die ons de verborgen raad en wil van God over onze verlossing volkomen heeft geopenbaard (zondag 12 HC). Dit betekent dat geen enkele profeet meer iets kan en hoeft toe te voegen aan de openbaring van Gods plan voor onze verlossing. Vandaar dat de profeten van deze tijd niet meer wachten op nieuwe openbaringen maar dat zij het al geopenbaarde Woord van God verduidelijken voor het leven in het heden en in de toekomst.

Is het niet mogelijk dat de HEER ons op het gebed een aanwijzing geeft wanneer we voor een moeilijke keuze staan? Dit mag je niet uitsluiten. Tegelijk moet worden bedacht dat dit dan een aanwijzing is alleen voor de persoon in kwestie. Hierbij kun je denken aan de verhalen die bekeerde moslims vertellen over een droom waarin zij Jezus hebben ontmoet. Laat het vooral duidelijk zijn dat dit iets heel anders is dan de zogeheten *rèma-theologie*. In deze theologie wordt onderscheid gemaakt tussen het in de bijbel opgetekende woord (*logos*) en het woord (*rèma*) waarmee God rechtstreeks tot mensen spreekt. De praktijk

leert dat aan zo'n 'openbaring' gemakkelijker meer waarde wordt gehecht dan aan een bijbelwoord.

Daarmee komen we direct ook bij het zogeheten *ministry-gebed*. Je zou kunnen zeggen dat deze manier van bidden een mix is van bidden en profeteren. Het is belangrijk om hiervan kennis te nemen omdat het ministry-gebed ook in de 'traditionele' kerken in opmars is. Het is belangrijk hier kritisch naar te kijken bij het licht van Gods Woord.

.....
Ds. L.W. de Graaff is studentenpastor in Kampen en woont in Heerde

Voor nadere verantwoording zie mijn *Leerhuis 'Is Jan ook onder de profeten?'* op www.steunpuntbijbelstudie.nl

Als een arend

Heerlijk als je vol energie zit. Overal zin in! Aan weinig mensen gegeven, en meestal niet voor altijd. Je bent moe, uitgeput. Geen energie om iets op te pakken. En weinig hoop voor de toekomst. Ga je naar de huisarts dan komt er een zoektocht naar de oorzaak. Is het lichamelijk of psychisch, of allebei? Moet er meer rust genomen worden, sporten, regelmatiger leven, vakantie?

Anders leven of meer bidden en meer van God verwachten? Het een sluit het ander niet uit. Kijk maar naar Hizkia, hij geneest door gebed en medicijnen, Jesaja 38 vers 21.

Jesaja richt je aandacht op de kracht van het gebed. God onze Vader wordt niet moe.

'maar wie hoopt op de HEER krijgt nieuwe kracht hij slaat zijn vleugels uit als een adelaar,'

Jesaja 40 vers 31

Israël is moe. Het volk van God ziet geen toekomst meer. God is ons vergeten, denken zij.

"Waarom zeg je – Israel, waarom beweer je: 'Mijn weg blijft voor de HEER verborgen mijn God heeft geen oog voor mijn recht'? Weet je het dan niet... een eeuwige God is de HEER. En Hij wordt niet moe."

Hij vergeet jou niet. Wil jij dan ook veel van Hem verwachten? Wil je je vleugels weer uitslaan als een adelaar, dat is een arend? Een mooie vogel, hoog zwevend zijn voor hem de grootste obstakels klein.

Er is iets moois verdwenen in de vertaling: *het opstijgen*.

Wie het van de HEER verwachten stijgen op met arendsvleugels.

Een roofvogel stijgt niet op door hard te flapperen met zijn vleugels. Hij wordt naar boven gedragen door de

warme luchtstroom, de thermiek.

Dat is hier het troostend beeld. God draagt je. Hij geeft nieuwe kracht zonder dat jij zelf hoeft te flapperen. Spreid je vleugels, hef je handen, en word gedragen.

Zonder dat jij zelf hoeft te flapperen

Zo is de Geest van God. Hij draagt ons onder alle omstandigheden boven onszelf uit. Hoger, dichterbij God. Hoopvol voor wie het van de HEER verwachten.

.....
Ds. J. Holtland is predikant te Veenendaal-Oost

Tonnis Groenveld, Ida Nijman-Stegeman, Charlotte Scholtens-de Vries en Riet Steenbergen-Busstra

Samen bidden

Gemeenschappelijke gebedsdiensten zijn behoorlijk in zwang binnen onze kerken. Vandaar *Een huis van gebed* over gezamenlijk gebed en voorbede.

De schrijver legt in zijn boek de nadruk op Gods wil en de manifestatie van de heilige Geest. 'Want zonder kennis van Gods wil met betrekking tot een bepaalde kwestie, of die nu internationaal, nationaal, plaatselijk, gerelateerd aan familie of persoonlijk is, verknoeien we alleen maar tijd. Bij gewoon bidden kunnen we God aanroepen, Hem ergens om bidden en om verhooring vragen. Als we niet precies weten wat zijn wil is, dan is het een kwestie van: niet gescho- ten, altijd mis.'

Maar sta je voor een probleem, bid dan tot je 'een bijbelvers van de Heer op je hart krijgt', zodat je met je lippen kunt

verwoorden wat de hemel erover beslo- ten heeft. Anders zal God niet handelen.

Kortom: Het gezaghebbend gezamen- lijke gebed leidt tot het realiseren van de wil en het plan van God en de Heer zorgt voor de zichtbare uitwerking. Aldus Lance Lambert.

Ook dringt hij aan op onderlinge eens- gezindheid, vooral met de verantwoor- delijke en leidinggevende broeders. Hij benoemt slechte gewoontes en gebeds- belemmeringen die het gezamenlijk gebed ondermijnen en roept op 'tot waakzaamheid om biddend Gods wil te volbrengen'.

Tot slot van elk hoofdstuk geeft hij praktische aanwijzingen ondersteund door anekdotes als be- wijs van verhooring van gezamenlijk gebed.

Een veelheid aan woorden, die op- roepen effect af te dwingen door het kunstje van het bidden onder de knie te krijgen. Laten we het maar liever hou- den op de vertrouwelijke omgang, die we mogen hebben met onze hemelse Vader. (RSB)

Lance Lambert, *Een huis van gebed. Het belang van samen bidden*, Barnabas, Heerenveen 2011, ISBN 9789085202509, 267 pag., € 17,50

Een leven van gebed

Een typisch amerikaans boek: gedreven en vol overtuiging geschreven, leest

vlot. Bidden leren als een kind. Praten met je Vader en tijd nemen om elkaar te leren kennen, om hulpeloos te zijn en vandaar te roepen. We moeten een luisterend hart ontwikkelen.

Hoe persoonlijk is God bij je betrok- ken? Je merkt het des te beter als je een gebedskaart maakt. Miller geeft veel tips om dit te doen en het is zeer bruikbaar.

We moeten leren vragen. In andere

culturen is geloof niet zo privé, dan kun je ook makkelijker delen. Niet bang zijn dat God dichtbij komt, de controle los- laten en onze wil overgeven aan Hem. Het samen delen van je geloof; als je alles voor je houdt volg je uiteindelijk je eigen wil, je moet je overgeven aan Je- zus. We moeten ook niet te veeleisend zijn zodat we zelf in wanhoop vervallen en daardoor cynisch worden.

Bewuste kennis van de levensreis die God voor ons heeft uitgedacht zorgt

dat we een basis hebben waarop we te- rug kunnen vallen als ons wat tragisch overkomt. Word je bewust van jezelf, neem tijd voor rust en reflectie.

Paul E. Miller schrijft openhartig over zijn gezin met zes kinderen waarvan een gehandicapt. Zijn ervaringen zijn erg aansprekend. Een prima boek voor een workshop over bidden, verder voor persoonlijk gebruik. (INS)

Paul E. Miller, *Een leven van gebed. Hoe zoek je Gods leiding in een wereld vol afleiding?* 2013, Van Wijnen, Franeker, ISBN 9789051944181, 285 pag., € 19,95

Bidden met Augustinus

In dit kleine boekje, dat gemakkelijk in de binnenzak past, staan meer dan 200 unieke gebeden van Augustinus aangevuld met 40 gebeden uit de Vroege Kerk. In het eerste gedeelte lees je gebeden van Augustinus. Deze zijn geselecteerd door Dr. van Willigen uit de "Confessiones" (Belijdenissen) van de kerkvader. In deze gebeden wordt de ontwikkeling gevolgd van het geestelijk leven van Augustinus. In het tweede gedeelte staan gebeden van andere geloofsgetuigen uit de eerste eeuwen van de kerkgeschiedenis.

Boven elk gebed staat een korte introductie over de betekenis en de context waarin de gebeden werden geschreven.

Hierdoor krijgen ze diepte doordat je

begrijpt in welke omstandigheden Augustinus bad. Moeite en verdriet gingen hem niet voorbij en door het lezen van zijn gebeden ervaar je de liefde en aanbidding, ondanks de aanklachten en vragen die Augustinus ook tot God brengt.

Het lezen van dit boekje in de 40-dagentijd maakte me bewust dat ik in een eeuwenlange traditie sta van gelovigen die erkennen dat ze schuldig voor God staan. Dat het wonder van genade niet tijdgebonden is, maar dat God zich aan mensen openbaart en zich wil laten kennen.

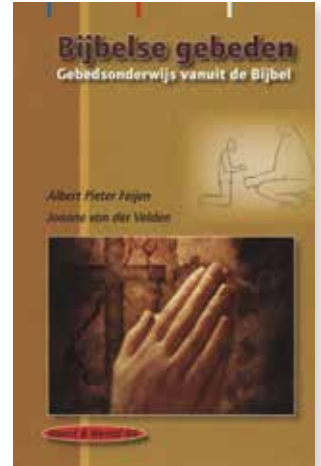
Het boekje is geschikt voor persoonlijke bezinning; om de dag mee te beginnen en te eindigen. Maar ook om zo even te pakken op een stil moment. Waardevol! (CSV)

Dr. M. A. van Willigen, *Bidden met Augustinus in de vroege kerk*, 2012, Jongbloed, Heerenveen, ISBN 9789460730184, 400 pag., € 16,95

Bijbelse gebeden

“Weet je hoe je leert skiën? Dat doe je door in het spoor van je leraar af te dalen. Zo mogen wij ook achter onze leraren aan skiën en leren van hun gebeden. En aan het hoofd van deze rij gaat onze allerhoogste Leraar, Jezus Christus.”

Een citaat uit de inleiding van *Bijbelse gebeden*, geschreven door Albert Pieter Feijen (predikant) en Joanne van der Velden. In zeven rubrieken hebben ze dertig gebeden verzameld: het voorbeeldgebed, Vader, gebeden tot Jezus, deel met hem je problemen, bidden tot hem die machtig is, bidden tot hem die helpen kan en eindeloze kracht. Het is een selectie die de veelzijdigheid van het bidden laat zien. Er zijn geen gebeden uit de Psalmen opgenomen om het boek handzaam te houden.

De gebeden zijn heel verschillend in lengte: van de lange schuldbelijdenis voor het volk van Ezra tot het schietgebedje van Nehemia. Van het verkeerde gebed van Jona tot het Onze Vader.

Is het een gemis dat er geen Psalmen opgenomen zijn? Niet als je deze *Wegwijs* erbij neemt: die vult dat hiaat mooi op. Het zou ook mooi te combineren zijn voor een serie bijbelstudies: eerst deze *Wegwijs*, dan de zeven afdelingen van het boek.

Maar het boek is ook geschikt voor persoonlijk gebruik, als studie- of dagboek, of om inspiratie op te doen voor je gebedsleven. Het boek is vijf jaar oud, de schrijvers hebben de smaak te pakken gekregen en inmiddels ook een boek met dezelfde strekking uitgegeven over bijbelse liederen. (TG)

A.P. Feijen en J. van der Velden, *Bijbelse gebeden. Gebedsonderwijs vanuit de Bijbel*, Woord en Wereld, Cahier 84, 2010, ISBN 9789050460811, 136 pag., € 11,00

Ester

De Commissie Bijbelstudie Uitgaven (CBU) streeft er naar elk jaar twee Bijbelstudies uit te geven. Voor 2015 zal dit in elk geval een bijbelstudie van ds. D. Grutter zijn over het bijbelboek Ester, met als ondertitel: "Een boek vol van de naam van God".

Ester is een bijzonder Bijbelboek, want Gods naam wordt daarin niet één keer genoemd. En toch staat het in de Bijbel en is het inderdaad vol van de naam van God.

"God heeft in zijn bijzondere zorg voor ons en ons behoud geboden zijn woord op schrift te stellen. Hoe vinden we dat dan in dit boek, hoe moeten we het lezen."

Allereerst bespreekt ds. Grutter hoe verschillende theologen dit boek benaderen, tevens geeft hij achtergrondinformatie. Vervolgens beschrijft hij de geschiedenis: over Ester, een eenvoudig Joods meisje dat

koningin en echtgenote van een wrede en wispelturige koning wordt. Over oom Mordechai, die haar heeft opgevoed en die grote invloed op haar heeft. En over een hooggeplaatste hoveling die, als werktuig van Satan, er op uit is het volk van God in ballingschap in Babel, volledig uit te roeien. Ogenscheinlijk een spannend verhaal, in werkelijkheid een strijd op leven en dood: De eeuwenlange strijd die wordt uitgevochten tussen het zaad van de vrouw en dat van de slang (Gen. 3:15). Handelen Ester en haar oom Mordechai in geloof? Aan deze vraag wordt apart aandacht gegeven. Vele interessante excursen en vragen voor de bespreking maken deze bijbelstudie compleet en de moeite

waard om te lezen en te bestuderen. Met de verschijning van deze uitgave is de keuze voor een onderwerp voor het komende seizoen gemakkelijk geworden. (SH)

D. Grutter, Ester, *Een boek vol van de naam van God*, ISBN 9789055605002, 104 pag., € 10,50. Van deze Bijbelstudie verschijnt ook een audiouitgave.

Een boek waar dit symbool bij staat is geschikt voor persoonlijke studie

Een boek waar dit symbool bij staat is geschikt voor gespreksgroep, bijbelstudiekring etc.

WWW ENZO

Het onderwerp 'de vrouw in het ambt' heeft het afgelopen jaar veel stof doen opwaaien.

Een studiegcommissie concludeerde in een studierapport dat de visie dat vrouwen ambtsdrager mogen worden, schriftuurlijk genoemd mag worden; één lid van die commissie was het met deze conclusie niet eens. De Generale Synode heeft het bewuste studierapport afgewezen. De vragen blijven. Hoe moet je de Bijbel op dit punt lezen? Hoe moet je teksten van Paulus als Woord van God op waarde schatten? Hoe moet je de culturele situatie van onze tijd mee wegen?

Over deze vragen zijn dr. Frans Wisselink en dr. Hans Schaeffer in gesprek gegaan. Van deze avond is een cd en een dvd uitgebracht. Via info@luisterpost.nl te koop, een cd kost €,- een dvd €0,- exclusief verzendkosten.

Wilt u het werk van de Luisterpost steunen maak dan een gift over naar IBAN-nummer NL72 INGB 0001 2505 09 stichting De Luisterpost|Bralectah

Gered door gebed

Waar denkt u het eerst aan bij het horen van de naam 'Reformatie'? Grote kans dat u meteen aan Luther denkt. En dat wij door geloof in Christus behouden worden. Uit genade en niet door goede werken en al helemaal niet door het kopen van een aflaat. De Bijbel wordt in de volkstaal gedrukt. Misschien denkt u er niet direct aan dat wij door de Reformatie in de 16e eeuw ook weer leerden bidden.

Leren bidden? Dat hebben christenen in alle tijden toch gedaan? Ja, maar niet rechtstreeks tot de troon van God, in de weg van: 'om Jezus' wil'. In de Middeleeuwen geloofden christenen dat er andere bemiddelaars nodig zijn om bij God gehoor te vinden. Allereerst Maria, aangevuld met een legioen heiligen. Stuk voor stuk machtige bemiddelaars. Die heiligen werden aangeroepen. Denk alleen maar aan de angstige kreet van Luther tijdens een onweer, 'Help heilige Anna, ik word monnik'. Er bestond een hele kerkelijke cultuur van heiligenverering. Later heeft Luther onderwijs gegeven over hoe wij moeten bidden. Ook andere reformatoren hebben daaraan ruim aandacht besteed.

Er bestond een hele kerkelijke cultuur van heiligenverering

Angelus Merula

In ons land tekende Angelus Merula (1487-1557) protest aan tegen heiligenverering en -aanbidding. Merula is pastoor van Heenvliet als de inquisitie hem in 1533 in het vizier krijgt. Dankzij bescherming van de regionale overheid laat men hem nog ongemoeid. Maar twintig jaar later is het raak. In 1553 vindt een overval plaats in zijn woning en meteen wordt zijn bibliotheek door-

zocht. Daarin ontdekt men overigens geen belastend bewijsmateriaal. Ook niet in zijn persoonlijk prekenboekje. Merula moet naar 's-Gravenhage worden overgebracht, maar geen schipper wil daaraan meewerken. Uiteindelijk volgt een jarenlang proces tegen de pastoor, waarbij hij in gevangenschap van hot naar her wordt gesleept.

Schrift contra traditie

Allereerst naar de Gevangendoor in 's-Gravenhage, later naar een andere gevangenis in dezelfde plaats. Krijgt hij eerst nog gelegenheid om te lezen en te schrijven, later wordt hem alles afgenomen en worden zijn ramen geblindeerd. Het wordt bedreigend donker om hem heen. Keer op keer moet hij reageren op tientallen (soms meer dan honderd) stellingen waarmee inquisiteurs hem uitdagen. In het begin mag Merula zich daarop voorbereiden, later moet hij onvoorbereid en binnen een uur op alles antwoorden. Het is duidelijk dat de inquisitie belastende getuigenissen uit zijn eigen mond wil vergaren. Merula argumenteert uit de Schrift, zijn inquisiteurs vanuit de kerkelijke traditie. Omdat zijn gezondheid achteruit gaat wordt hij overgebracht naar een klooster in Delft.

Ter dood veroordeeld

Maar de hoge overheid besluit dat er buiten het gewest Holland geprocedeerd moet worden tegen de reforma-

torische pastoor. Daarom gaat Merula op transport naar Leuven. In het huidige België wordt hij in verschillende kloosters ondergebracht en uiteindelijk opgesloten in een kasteel bij Mons. Hij wordt veroordeeld tot de brandstapel. Op 24 juli 1557 moet de terechtstelling plaatsvinden. Op de executieplaats aangekomen krijgt Merula toestemming te bidden. De oude pastoor knielt. Wat hij heeft gebeden weten we niet, maar wel weten we dat hij niet meer overeind komt. God heeft hem van een afschuwelijke vuurdood gered.

.....
Huib Noordzij is auteur van o.a. Handboek van de Reformatie en woont in Barneveld

Gebed zonder einde

Als mijn grootouders vroeger bij ons bleven eten nodigde mijn vader opa altijd uit om na de maaltijd het dankgebed uit te spreken. Wij, de kleinkinderen, vonden dat maar niets want opa kon er wat van!

Op een keer ging opa weer helemaal op in zijn gebed. Telkens riep hij Halleluja of Maranatha, maar tot een amen kwam het niet. Totdat het oma wat al te gortig werd en ze hem heel nuchter in de rede viel: "Nou kan het wel weer!" Opa was even uit de concentratie, maar hij begreep de boodschap en breide er toen gauw een eind aan: Amen.

Een gebed zonder einde is volgens het spreekwoordenboek een lang en vervelend betoog of verhaal. Zo werd opa's gebed dan ook door onze generatie ervaren. Terwijl hijzelf, eerlijk en bewogen, niet alleen zijn kinderen en kleinkinderen, maar ook kerk, staat en maatschappij en nog veel meer aan Gods vaderlijke zorg wilde toevertrouwen. Het amen was voor ons

op dat moment niet anders dan een opluchting, het verlossende sein dat wij van tafel konden gaan.

Amen betekent meer dan 'ik ben klaar'

In het algemeen spraakgebruik is het woordje amen niet meer dan een slotwoord, een formule om je betoog mee af te sluiten. 'Ik heb gezegd' of 'zo is het'.

Maar amen blijkt toch wel wat meer dan 'ik ben klaar' te betekenen.

In Zondag 52 (vr/antw 129) van de Heidelberger Catechismus word je op een ander spoor gezet. Amen wil namelijk zeggen: Het is waar en zeker. Want God heeft mijn gebed veel stilliger verhoord, dan ik in mijn hart

voel dat ik dit van Hem begeer. En dat is nogal wat, om dat in het openbaar uit te spreken en daaruit te leven!

In Deuteronomium 27 wordt het woordje amen gebruikt door het volk Israël om in te stemmen met Gods aanwijzingen en door Mozes voorgelezen. Hier is het meer een enthousiaste bekrachtiging: zo zal het zijn!

Achteraf hoop ik dat opa er niet te veel van meegekregen heeft dat wij gierend van de lach naar onze kamers verdwenen. Opa was een gelovige man; inmiddels mag hij al jaren wonen in het huis van zijn hemelse Vader.

Riet Steenbergen-Busstra is hoofdredacteur van WegWijs, schrijven is haar hobby.

Offeren = dienen

Het geloof een consumptieartikel?

Jezelf verloochenen en voor jezelf opkomen

Zijn we echt zo druk

Nadenken over het offer

Thema's volgende nummers

september/oktober Samen komen
november/december Adventsprofetieën

ADRESSEN

Voor de **inhoud** van *WegWijs*:
Toos Slot-van der Woerd, *redactiesecretaris*
Klaver 1, 7772 NX Hardenberg
tel. (0523) 268015
e-mail: redactie@bijbelstudiebond.nl

Voor **abonnementen, adreswijzigingen** etc.:
Administratie Gereformeerde Bijbelstudiebond
Postbus 7, 9780 AA Bedum
tel. (050) 3013636 (uitsluitend bereikbaar op
woensdagochtend)
Voorkeur gaat uit naar contact per e-mail:
administratie@bijbelstudiebond.nl

Voor aan- en afmeldingen van **verenigingen**
en andere zaken die de Gereformeerde
Bijbelstudiebond betreffen:
Secretariaat Bijbelstudiebond
Postbus 499
8000 AL Zwolle
e-mail: info@bijbelstudiebond.nl

WegWijs is een uitgave van de Gereformeerde
Bijbelstudiebond
Alles over de bond vind je op
www.steunpuntbijbelstudie.nl

Redactie *WegWijs*

Hoofdredacteur: Riet Steenbergen-Busstra
Eindredacteur: Ida Nijman-Stegeman
Redactieleden: Tonnis Groenveld, Katrien
Janssens-Salmons, Charlotte Scholtens-de Vries,
Toos Slot-van der Woerd.

Abonnementen *WegWijs*

Particulier abonnement: € 17,50 per kalenderjaar
(6 nummers)
Opzeggen: schriftelijk of via e-mail
administratie@bijbelstudiebond.nl vóór
1 december
*Leden van bij de Bijbelstudiebond aangesloten
verenigingen* krijgen *WegWijs* gratis.
Losse nummers verkrijgbaar door overmaking
van € 3,50 op NL74 INGB 0000 8394 84
t.n.v. Geref. Bijbelst.bond te Bedum onder
vermelding van 'WegWijs' met jaargang en nr. +
uw naam en adres

WegWijs is ook op **cd** en in **braille** verkrijgbaar
via CBB, Christelijke Bibliotheek voor blinden
en slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC, Ermelo,
tel. (0341) 565499

*Overname van artikelen is alleen toegestaan
na toestemming van de redactie*

Vormgeving: [IDD concept.communicatie.creatie](http://IDD.concept.communicatie.creatie)
www.idd.nu
Druk: Scholma, Bedum
ISSN-nummer 0929-2136

A painting of a stone wall with a white opening, and three hands of different skin tones reaching out from the bottom. The hands are stacked, with the lightest on the left, a medium tone in the middle, and the darkest on the right. The wall is made of yellowish-brown rectangular stones with dark mortar lines. The white opening is a vertical slit in the center of the wall.

*Ik wil Christus kennen
en de kracht van zijn
opstanding ervaren,
ik wil delen in zijn
lijden en aan hem
gelijk worden in zijn
dood, in de hoop
misschien ook zelf uit
de dood op te staan.*

Filippenzen 3:10,11